

Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta paplašinātā sastāvā)

2021. gada 14. aprīlī *

Valsts atbalsts – Zviedrijas gaisa transporta tirgus – Atbalsts, ko Zviedrija saistībā ar *Covid-19* pandēmiju piešķirusi aviosabiedrībai – Garantija – Lēmums necelt iebildumus – Apņemšanās kā nosacījums atbalsta saderībai ar iekšējo tirgu – Atbalsts, kas paredzēts ārkārtēja notikuma radīta kaitējuma novēršanai – Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Vienlīdzīga attieksme – Pienākums norādīt pamatojumu

Lietā T-379/20

Ryanair DAC, reģistrēta Sordsā [*Swords*] (Īrija), ko pārstāv *E. Vahida, F.-C. Laprèvote, S. Rating, I.-G. Metaxas-Maranghidis* un *V. Blanc*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *F. Tomat, D. Zukowska, L. Flynn* un *S. Noë*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Francijas Republika, ko pārstāv *E. de Moustier* un *P. Dodeller*, pārstāvji,

un

Zviedrijas Karaliste, ko pārstāv *C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, H. Shev, H. Eklinder, R. Shahsavan Eriksson, O. Simonsson* un *J. Lundberg*, pārstāvji,

kā arī

SAS AB, reģistrēta Stokholmā (Zviedrija), ko pārstāv *F. Sjövall*, advokāts,

personas, kas iestājušās lietā,

par prasību, kas ir pamatota ar LESD 263. pantu un ar ko tiek lūgts atcelt Komisijas Lēmumu C(2020) 2784 *final* (2020. gada 24. aprīlis) par valsts atbalstu SA.57061 (2020/N) – Zviedrija – SAS *Covid-19* pandēmijas radītā kaitējuma kompensēšana,

* Tiesvedības valoda – angļu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (desmitā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. van der Waude [*M. van der Woude*], tiesneši A. Kornezovs [*A. Kornezov*], E. Butidžidžs [*E. Buttigieg*], K. Kovalika-Baņčika [*K. Kowalik-Bańczyk*] (referente) un G. Hese [*G. Hesse*],

sekretāre: E. Artemiu [*E. Artemiou*], administratore,

ņemot vērā tiesvedības rakstveida daļu un 2020. gada 27. novembra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

- 1 2020. gada 11. aprīlī Eiropas Komisija pieņēma Lēmumu C(2020) 2366 *final* par valsts atbalstu SA.56812 (2020/N) – Zviedrija – *Covid-19*: aizdevumu garantiju shēma par labu aviosabiedrībām, kurā tā uzskatīja, ka atbalsta pasākums aizdevumu garantiju shēmas veidā noteiktām aviosabiedrībām (turpmāk tekstā – “Zviedrijas atbalsta shēma”), par kuru Zviedrijas Karaliste bija paziņojusi 2020. gada 3. aprīlī saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu, pirmkārt, ir uzskatāms par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē un, otrkārt, ir saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Šīs shēmas mērķis ir nodrošināt aviosabiedrībām, kuras ir nozīmīgas Zviedrijas savienojamības nodrošināšanai un kurām Zviedrijas iestādes ir izsniegušas darbības licenci, pietiekamu likviditāti, sniedzot valsts garantiju, lai tās varētu turpināt saimniecisko darbību *Covid-19* pandēmijas laikā un pēc tās.
- 2 2020. gada 21. aprīlī Zviedrijas Karaliste saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu paziņoja Komisijai par atbalsta pasākumu (turpmāk tekstā – “attiecīgais pasākums”), kas izpaužas kā garantija atjaunojamai kredītlīnijai, kuras maksimālais apmērs ir 1,5 miljardi Zviedrijas kronu (SEK), par labu SAS AB, jo pēdējai minētajai esot grūtības saņemt aizdevumus no kredītiestādēm Zviedrijas atbalsta shēmas ietvaros. Šī pasākuma mērķis ir daļēji kompensēt SAS kaitējumu, kas radies sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu pēc tam, kad *Covid-19* pandēmijas kontekstā tika noteikti pārvietošanās ierobežojumi.
- 3 2020. gada 24. aprīlī Komisija pieņēma Lēmumu C(2020) 2784 *final* par valsts atbalstu SA.57061 (2020/N) – Zviedrija – SAS *Covid-19* pandēmijas radīto zaudējumu kompensēšana (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”), ar kuru tā secināja, ka attiecīgais pasākums, pirmkārt, ir uzskatāms par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē un, otrkārt, tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

- 4 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2020. gada 19. jūnijā, prasītāja, *Ryanair DAC*, cēla šo prasību.
- 5 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts tajā pašā dienā, prasītāja iesniedza pieteikumu par lietas izskatīšanu paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 151. un 152. pantu. Ar 2020. gada 15. jūlija lēmumu Vispārējā tiesa (desmitā palāta) apmierināja pieteikumu izskatīt lietu paātrinātā tiesvedībā.

- 6 Pēc desmitās palātas priekšlikuma Vispārējā tiesa atbilstoši Reglamenta 28. pantam nolēma nodot lietu paplašinātam iztiesāšanas sastāvam.
- 7 Komisija iebildumu rakstu Vispārējās tiesas kancelejā iesniedza 2020. gada 29. jūlijā.
- 8 Atbilstoši Reglamenta 106. panta 2. punktam prasītāja 2020. gada 13. augustā iesniedza motivētu pieteikumu rīkot tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanās.
- 9 Ar procesuālajiem dokumentiem, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegti attiecīgi 2020. gada 4., 7. un 21. septembrī, Zviedrijas Karaliste un Francijas Republika lūdza atļauju iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam. Ar procesuālajiem dokumentiem, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegti attiecīgi 2020. gada 9., 15. un 30. septembrī, prasītāja saskaņā ar Reglamenta 144. panta 7. punktu lūdza, lai noteikti prasības pieteikumā un tā saīsinātajā versijā ietvertie dati netiktu darīti zināmi SAS, Zviedrijas Karalistei un Francijas Republikai.
- 10 Ar 2020. gada 7. oktobra rīkojumiem Vispārējās tiesas desmitās palātas paplašinātā sastāvā priekšsēdētājs atļāva Francijas Republikai, Zviedrijas Karalistei un SAS iestāties lietā un pagaidām prasības pieteikuma un tā saīsinātās versijas vietā nosūtīja prasītājas iesniegtās to nekonfidencialās versijas, gaidot trīs pirmo minēto iespējamus apsvērumus par pieteikumu par konfidencialitātes ievērošanu.
- 11 Ar 2020. gada 7. oktobra procesa organizatoriskajiem pasākumiem Francijas Republikai, Zviedrijas Karalistei un SAS saskaņā ar Reglamenta 154. panta 3. punktu tika atļauts iesniegt iestāšanās rakstu.
- 12 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
 - atcelt apstrīdēto lēmumu;
 - piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 13 Komisijas un SAS prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
 - prasību noraidīt;
 - piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 14 Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste lūdz Vispārējo tiesu prasību noraidīt.

Juridiskais pamatojums

- 15 Jāatgādina, ka Eiropas Savienības tiesa, ņemot vērā katras lietas apstākļus, ir tiesīga izvērtēt, vai pareizas tiesvedības labad ir attaisnojama prasības noraidīšana pēc būtības, iepriekš neņemot par tās pieņemamību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 26. februāris, *Padome/Boehringer*, C-23/00 P, EU:C:2002:118, 51. un 52. punkts, un 2016. gada 14. septembris, *Trajektna luka Split*/Komisija, T-57/15, nav publicēts, EU:T:2016:470, 84. punkts). Līdz ar to, it īpaši, ņemot vērā apsvērumus, kuru dēļ tika lemts šo lietu izskatīt paātrinātā tiesvedībā, un nozīmi, kādu gan prasītāja, gan Komisija un Zviedrijas Karaliste piedēvē ātrai atbildei pēc būtības, vispirms ir jāizvērtē prasības pamatotība, iepriekš neņemot par tās pieņemamību.
- 16 Prasības pamatošanai prasītāja izvirza piecus pamatus, no kuriem pirmais ir par to, ka Komisija ir pārkāpusi prasību, saskaņā ar kuru atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam piešķirts atbalsts nav paredzēts, lai novērstu tikai vienam cietušajam radušos kaitējumu, otrais pamats ir balstīts uz to, ka attiecīgais pasākums nav pamatots ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un ka

Komisija kļūdaini ir uzskatījusi, ka attiecīgais pasākums bija samērīgs attiecībā pret SAS Covid-19 pandēmijas radīto kaitējumu, trešais ir par to, ka Komisija esot pārkāpusi vairākus noteikumus Savienības gaisa transporta liberalizācijas jomā, ceturtais – par to, ka Komisija esot pārkāpusi prasītājas procesuālās tiesības, atsakoties sākt formālu izmeklēšanas procedūru, neraugoties uz nopietnām grūtībām, un piektais – par to, ka Komisija esot pārkāpusi LESD 296. panta otro daļu.

Par pirmo pamatu – ka Komisija esot pārkāpusi prasību, saskaņā ar kuru atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam piešķirts atbalsts nav paredzēts, lai novērstu tikai vienam cietušajam radušos kaitējumu

- 17 Prasītāja apgalvo, ka ārkārtēji notikumi LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē principā skar veselus reģionus vai nozares, pat ekonomiku kopumā. Tādējādi šīs tiesību normas mērķis esot atlidzināt kaitējumu, kas radies visiem šo notikumu upuriem, nevis tikai dažiem no tiem.
- 18 Komisija, Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un SAS apstrīd prasītājas argumentāciju.
- 19 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam atbalsts, kuru sniedz, lai novērstu kaitējumu, ko nodarījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi, ir saderīgs ar iekšējo tirgu.
- 20 Šajā lietā prasītāja neiebilst pret apstrīdētajā lēmumā ietverto Komisijas vērtējumu, saskaņā ar kuru Covid-19 pandēmija ir jāuzskata par “ārkārtēju notikumu” LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Turklāt no apstrīdētā lēmuma izriet, ka Covid-19 pandēmijas rezultātā tika pārtraukta lielākā daļa pasažieru gaisa pārvadājumu, it īpaši, ņemot vērā vairāku Savienības dalībvalstu robežu slēgšanu un Zviedrijas iestāžu ieteikumu izvairīties no nebūtiskas pārvietošanās.
- 21 No tā izriet, ka prasītāja pamatoti norāda, ka SAS nav ne vienīgais uzņēmums, ne vienīgā aviosabiedrība, kuru skar attiecīgais ārkārtējais notikums.
- 22 Tomēr, kā Komisija pamatoti apgalvo iebildumu rakstā, dalībvalstīm nav nekāda pienākuma piešķirt atbalstu, lai novērstu kaitējumu, ko izraisījis ārkārtējs notikums LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē.
- 23 Konkrētāk, pirmkārt, lai gan LESD 108. panta 3. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums paziņot Komisijai savus projektus valsts atbalsta jomā pirms to īstenošanas, taču tajā tām nav noteikts pienākums piešķirt atbalstu (rikojums, 2018. gada 30. maijs, *Yanchev*, C-481/17, nav publicēts, EU:C:2018:352, 22. punkts).
- 24 Otrkārt, atbalsts var būt paredzēts, lai saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu novērstu kaitējumu, ko radījis ārkārtējs notikums, lai arī ar to netiek novērsts viss šis kaitējums.
- 25 Līdz ar to nedz no LESD 108. panta 3. punkta, nedz no LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta neizriet, ka dalībvalstīm būtu pienākums novērst visu kaitējumu, ko izraisījuši ārkārtēji notikumi, un tādējādi tām arī nav pienākuma piešķirt atbalstu visiem šo kaitējumu cietušajiem.
- 26 Šādos apstākļos prasītājai nav pamata apgalvot, ka Komisija ir pieļāvusi tiesību kļūdu tikai tāpēc, ka attiecīgais pasākums nesniedza labumu visiem Covid-19 pandēmijas radīto kaitējumu cietušajiem.
- 27 Tātad prasītājas pirmais pamats ir jānoraida.

Par otro pamatu – ka attiecīgais pasākums nav pamatots ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un ka Komisija kļūdaini ir uzskatījusi, ka attiecīgais pasākums ir samērīgs ar “SAS” “Covid-19” pandēmijas radīto kaitējumu

- 28 Prasītājas otrajam pamatam būtībā ir divas daļas, no kurām pirmā attiecas uz to, ka attiecīgais pasākums nav pamatots ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, un otrā – uz to, ka Komisija kļūdaini ir uzskatījusi, ka attiecīgais pasākums ir samērīgs ar Covid-19 pandēmijas radīto kaitējumu.

Par otrā pamata pirmo daļu – ka attiecīgais pasākums nav pamatots ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu

- 29 Prasītāja norāda, ka Zviedrijas atbalsta shēma, tāpat kā attiecīgais pasākums, paredz bankas garantiju SAS, kura nevar pārsniegt 1,5 miljardus SEK, un apgalvo, ka šis pasākums ir pakārtots minētajai shēmai. Tā kā minētā pasākuma mērķis ir novērst nopietnus traucējumus tautsaimniecībā LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta izpratnē, tam neesot mērķa novērst kaitējumu, ko izraisījuši ārkārtēji notikumi LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē.
- 30 Komisija, Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un SAS apstrīd prasītājas argumentāciju.
- 31 Šajā ziņā 2020. gada 11. aprīļa Lēmumā C(2020) 2366 *final*, ar kuru Zviedrijas atbalsta shēma ir atzīta par saderīgu ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, un kurš minēts iepriekš 1. punktā, Komisija precizēja, ka no 5 miljardiem SEK, uz kuriem var attiecināt valsts garantiju, SAS var izmantot tikai 1,5 miljardus. Šī summa, kā to pamatoti norāda prasītāja, atbilst attiecīgā pasākuma apmēram.
- 32 Apstrīdētajā lēmumā Komisija paskaidroja, ka Zviedrijas Karaliste ir paredzējusi piešķirt individuālu atbalstu aviosabiedrībām, kuras būtu tiesīgas izmantot Zviedrijas atbalsta shēmu, jo, ņemot vērā pieprasījuma samazināšanos, pēdējās minētās nebūtu pietiekami labvēlīgā finansiālā situācijā, lai apspriestu aizdevumus ar attiecīgajām kredītiestādēm. Attiecīgais pasākums ir viens no šiem individuālajiem atbalstiem. Komisija precizēja, ka SAS nevar vienlaikus izmantot minēto shēmu un minēto pasākumu. Pēdējais minētais tika pieņemts, pamatojoties uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu.
- 33 Tādējādi no apstrīdētā lēmuma un šā sprieduma 31. punktā minētā lēmuma izriet, kā to pamatoti apgalvo prasītāja, ka attiecīgais pasākums ir pakārtots Zviedrijas atbalsta shēmai, lai gan šis pasākums un šī shēma nav balstīti uz vieniem un tiem pašiem LESD 107. panta noteikumiem.
- 34 Tomēr saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu par saderīgu ar iekšējo tirgu var uzskatīt tādu atbalstu, kas novērš nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā. LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta un 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta vienlaicīga piemērošana nav pretrunā LESD, ja vien ir izpildīti abu šo tiesību normu nosacījumi. Tas tā ir it īpaši tad, ja fakti un apstākļi, kas rada nopietnus traucējumus tautsaimniecībā, ir ārkārtēju notikumu rezultāts.
- 35 No tā izriet, ka nevar tikt uzskatīts, ka Komisija būtu pieļāvusi tiesību kļūdu tikai tāpēc, ka Zviedrijas atbalsta shēma un attiecīgais pasākums ir atzīti par saderīgiem ar iekšējo tirgu, pamatojoties attiecīgi uz LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu un 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu.
- 36 Šādos apstākļos prasītājas otrā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par otrā pamata otro daļu – ka Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka attiecīgais pasākums ir samērīgs ar “Covid-19” pandēmijas radīto kaitējumu

- 37 Prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, jo tā ir pieļāvusi iespējamu SAS ciestā kaitējuma pārmērīgu kompensāciju.
- 38 Komisija, Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un SAS apstrīd prasītājas argumentāciju.
- 39 Šajā ziņā jānorāda, ka, runājot par atkāpi no vispārīgā principa par valsts atbalsta nesaderību ar iekšējo tirgu, kas ir ietverts LESD 107. panta 1. punktā, LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē šauri. Līdz ar to šīs tiesību normas izpratnē var kompensēt tikai tādu ekonomisku kaitējumu, ko tiešā veidā radījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi (spriedums, 2006. gada 23. februāris, *Atzeni* u.c., C-346/03 un C-529/03, EU:C:2006:130, 79. punkts).
- 40 No tā izriet, ka LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts neattiecas uz atbalstu, kas var būt lielāks nekā tā saņēmējiem radušies zaudējumi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2004. gada 11. novembris, *Spānija/Komisija*, C-73/03, nav publicēts, EU:C:2004:711, 40. un 41. punkts).
- 41 Apstrīdētajā lēmumā Komisija uzskatīja, ka attiecīgā pasākuma mērķis ir daļēji atlīdzināt SAS kaitējumu, kas radies sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu pēc tam, kad *Covid-19* pandēmijas kontekstā tika noteikti pārvietošanās ierobežojumi. Lai gan tā ir norādījusi, ka šī lēmuma pieņemšanas brīdī SAS ciestā kaitējuma apmērs vēl nebija zināms, tā tomēr precizēja, ka runa ir par “pievienotās vērtības zudumu”, kas izpaužas kā starpība starp ienākumiem laikposmā no 2019. gada marta līdz 2020. gada februārim un ienākumiem laikposmā no 2020. gada marta līdz 2021. gada februārim, no kuriem tika atskaitītas, pirmkārt, izpalikušās mainīgās izmaksas, kas tika aprēķinātas, pamatojoties uz izmaksām laikposmā no 2019. gada marta līdz 2020. gada februārim, un, otrkārt, zaudētajiem ienākumiem atbilstošā peļņas daļa. Kaitējuma apmērs provizoriski tika novērtēts, ņemot vērā gaisa satiksmes samazināšanos par 50 līdz 60 % laikposmā no 2020. gada marta līdz 2021. gada februārim salīdzinājumā ar laikposmu no 2019. gada marta līdz 2020. gada februārim, un tas bija 5 līdz 15 miljardi SEK.
- 42 Šādos apstākļos Komisija uzskatīja, ka pat gadījumā, ja no attiecīgā pasākuma gūstamā atbalsta summa atbilstu garantētajai summai, proti, 1,5 miljardiem SEK, šī summa būtu mazāka par SAS ciesto kaitējumu. Šajā ziņā tā precizēja, ka tas tā būtu arī tad, ja šī summa ietvertu atbalsta summu, kas būtībā ir identiska attiecīgajam pasākumam, kuru Dānijas Karaliste iepriekš bija piešķirusi SAS, kā rezultātā kopējais SAS piešķirtā atbalsta apmērs sasniedza 3 miljardus SEK. Turklāt Komisija precizēja, ka Zviedrijas Karaliste bija apņēmusies veikt SAS faktiski radītā kaitējuma *ex post* novērtējumu ne vēlāk kā 2021. gada 30. jūnijā un lūgt atmaksāt saņemtā atbalsta daļu, kas pārsniedz minēto kaitējumu, ņemot vērā visu atbalstu, ko SAS varēja saņemt *Covid-19* pandēmijas dēļ, tostarp no ārvalstu iestādēm.
- 43 Pirmām kārtām, prasītāja apgalvo, pirmkārt, ka apstrīdētajā lēmumā norādītā aprēķina metode, lai novērtētu SAS ciesto kaitējumu, nav pietiekami precīza un neļauj pareizi novērtēt šī uzņēmuma ciesto kaitējumu. Konkrētāk, tā pārmet Komisijai, ka tā nav izskaidrojusi atsauces laikposma (2019. gada marts līdz 2020. gada februāris) izvēles iemeslus, ka tā nav identificējusi izmaksas, kas būtu jāuzskata par mainīgām vai fiksētām, un nav norādījusi, kā varētu garantēt, ka ienākumu zudums ir tieši saistīts ar *Covid-19* pandēmiju, nevis ar SAS lēmumiem samazināt satiksmi citu finansiālu apsvērumu dēļ. Tā apgalvo, ka šādos apstākļos Komisija ir pieļāvusi tiesību kļūdu, kā arī kļūdu vērtējumā.
- 44 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisijai esot bijis jāņem vērā arī kaitējums, kas Zviedrijā radies citām aviosabiedrībām.
- 45 Pirmkārt, attiecībā uz SAS ciestā kaitējuma novērtējumu no šī sprieduma 41. punkta izriet, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir identificējusi elementus, kas būtu jāņem vērā, lai to aprēķinātu, proti, ienākumu zudumu, izpalikušās mainīgās izmaksas un peļņas daļas korekciju, kā arī laikposmu, kurā šis kaitējums

varētu materializēties. Tā arī precizēja, ka ienākumu zudums ir jānosaka, ņemot vērā visus SAS ienākumus, nevis tikai tos, kas gūti no pasažieru gaisa pārvadājumiem, un iesniedza neizsmeļošu sarakstu par SAS izmaksām. Turklāt, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 35.–38. punkta, Komisija bija norādījusi uz Zviedrijas iestāžu apņemšanos, pirmām kārtām, detalizēti un konkrēti *ex post* aprēķināt SAS ciesto kaitējumu un galīgo atbalsta summu un, otrām kārtām, nodrošināt, ka SAS atmaksā minētā kaitējuma iespējamo pārmērīgo kompensāciju.

- 46 Līdz ar to ir jāuzskata, ka, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, kurus raksturo ārkārtējs notikums LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, kas izpaužas kā *Covid-19* pandēmija, tā progresīvo raksturu un galu galā piešķirtā atbalsta apmēra noteikšanas prospektīvo raksturu, Komisija apstrīdētajā lēmumā ir pietiekami precīzi izklāstījusi aprēķina metodi, lai novērtētu SAS ciesto kaitējumu.
- 47 Vēl ir jākonstatē, ka prasītāja nav iesniegusi nevienu pierādījumu tam, ka aprēķina metode, kā tā ir definēta apstrīdētajā lēmumā, ļautu izmaksāt lielāku valsts atbalstu nekā SAS faktiski ciestais kaitējums. Šajā ziņā prasītājas norādītais apstāklis, ka Komisija dokumentā ar nosaukumu “Atbalsts, ko piešķir, lai novērstu dabas katastrofu nodarīto kaitējumu (LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts). Pārbaudes punktu saraksts dalībvalstīm” aicina dalībvalstis iesniegt “sīki izstrādātu programmu, ar ko nosaka kaitējuma aprēķināšanas metodi”, ja šāda metode jau pastāv attiecīgās dalībvalsts tiesībās, nepierāda, ka apstrīdētajā lēmumā noteiktā aprēķina metode LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanas nolūkiem ir neprecīza.
- 48 Turklāt prasītāja nav iesniegusi nevienu pierādījumu tam, ka, ņemot vērā pēdējos divpadsmit mēnešus pirms ierobežojumu noteikšanas *Covid-19* pandēmijas kontekstā, lai novērtētu SAS ciesto kaitējumu, Komisija varēja pārvērtēt šo kaitējumu. Turklāt, lai gan prasītāja pārmet Komisijai, ka tā apstrīdētajā lēmumā nav precīzi identificējusi fiksētās un mainīgās izmaksas, un lai gan šīs izmaksas tik tiešām ir svarīgi dati, lai aprēķinātu SAS ciesto kaitējumu, kā tas ir definēts apstrīdētajā lēmumā, tā nepaskaidro, kādā veidā šīs neprecizitātes dēļ varētu tikt izmaksāts atbalsts, kas pārsniedz SAS faktiski ciesto kaitējumu.
- 49 Visbeidzot, lai gan ir jānorāda, ka Komisijas definētā metode neļauj pilnībā izvairīties no tā, ka minētā kaitējuma novērtējumā ietilpst arī tādu SAS lēmumu sekas, kas nav tieši saistīti ar *Covid-19* pandēmiju, ir jānorāda, ka prasītāja nav iesniegusi nevienu pierādījumu tam, ka gadījumā, ja nebūtu šīs pandēmijas, SAS ienākumi, iespējams, laikposmā no 2020. gada marta līdz 2021. gada februārim būtu samazinājušies salīdzinājumā ar laikposmu no 2019. gada marta līdz 2020. gada februārim.
- 50 Šādos apstākļos, ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāuzskata, ka Komisija nav pieļāvusi tiesību kļūdu, ne arī kļūdu vērtējumā attiecībā uz SAS ciestā kaitējuma novērtējumu.
- 51 Otrkārt, attiecībā uz kaitējumu, kas nodarīts citām aviosabiedrībām Zviedrijā, prasītāja, pamatojoties uz pirmajā pamatā izvirzīto argumentāciju, apgalvo, ka Komisijai bija jāņem vērā visi LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētā ārkārtējā notikuma upuri. Tomēr ir jāatgādina, kā tas ir minēts šā sprieduma 25. punktā, ka dalībvalstīm nav pienākuma piešķirt atbalstu visiem cietušajiem saistībā ar kaitējumu, kuru izraisījis šāds ārkārtējs notikums. Līdz ar to pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, atbalsta piešķiršana tikai SAS nebija atkarīga no tā, vai Komisija pierāda, ka šī notikuma radītais kaitējums ietekmēja tikai šo uzņēmumu.
- 52 Otrām kārtām, prasītāja apgalvo, ka Komisijai neesot iespējams pārbaudīt attiecīgā pasākuma samērīgumu pirms 2021. gada marta. Tā apgalvo, ka SAS saņem visu atbalstu gandrīz tūlīt pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, lai gan kaitējums SAS materializējoties tikai pakāpeniski līdz 2021. gada martam, un ka šī kaitējuma apmērs joprojām ir hipotētisks, it īpaši, ņemot vērā, ka nav metodes tā aprēķināšanai.

- 53 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka attiecīgais pasākums ir garantija atjaunojamā kredītlīnijā. No tā izriet, ka atbalsta maksimālā summa, proti, garantētā summa 1,5 miljardu SEK apmērā, tiktu izmaksāta tikai gadījumā, ja SAS nevarētu atmaksāt visas tai aizdotās summas. Tomēr prasītāja nav iesniegusi nevienu pierādījumu tam, ka brīdī, kad tika pieņemts apstrīdētais lēmums, Komisijai bija jāzina, ka SAS noteikti to nespēs.
- 54 Līdz ar to, kā tas turklāt izriet no Komisijas paziņojuma par [LESD 107.] un [108.] panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV 2008, C 155, 10. lpp.), atbalsta summa par labu SAS patiesībā atbilstu procentu likmju, kas SAS būtu piešķirtas ar attiecīgo pasākumu un bez tā, starpībai apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā.
- 55 Komisija ir novērtējusi maksimālo procentu likmi 10,26 % apmērā, neņemot vērā attiecīgo pasākumu, un prasītāja to nav apstrīdējusi. Līdz ar to SAS izmaksātā atbalsta summa pirmajā gadā nepārsniegtu 153,9 miljonus SEK, no kuriem turklāt būtu jāizslēdz šī pasākuma izmaksas, kas jāsedz SAS un kas saskaņā ar apstrīdēto lēmumu ir vismaz 15 miljoni SEK gadā, kā arī SAS panāktā procentu likme, ņemot vērā minētā pasākuma noteikšanu.
- 56 No tā izriet, ka prasītājai nav pamata apgalvot, ka SAS no apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīža var saņemt visu atbalstu.
- 57 Otrkārt, Komisija katrā ziņā uzskatīja, ka SAS ciestais kaitējums, kas novērtēts vismaz 5 miljardu SEK apmērā, ir lielāks par summu, kas garantēta ar attiecīgo pasākumu, proti, 1,5 miljardiem SEK. Taču, lai gan kaitējuma novērtējums ir atkarīgs no prognozēm par gaisa satiksmes samazināšanos, prasītāja nav iesniegusi nevienu pierādījumu, kas varētu atspēkot šo vērtējumu. Konkrētāk, tā neapstrīd Komisijas izmantoto pieņēmumu par gaisa satiksmes samazināšanos par 50 līdz 60 % laikposmā no 2020. gada marta līdz 2021. gada februārim salīdzinājumā ar laikposmu no 2019. gada marta līdz 2020. gada februārim. Tā neapstrīd arī to, ka kaitējums, kas SAS radīts *Covid-19* pandēmijas dēļ, ir vismaz 5 miljardi SEK.
- 58 Šādos apstākļos prasītājai nav pamata apstrīdēt attiecīgā pasākuma samērīgumu.
- 59 Trešām kārtām, prasītāja apgalvo, ka Komisija nav ņēmusi vērā ne Norvēģijas Karalistes un Dānijas Karalistes piešķirto atbalstu, ne arī atbalstu, kas varētu tikt piešķirts pirms 2021. gada marta.
- 60 Šajā ziņā pietiek norādīt, ka, pirmkārt, apstrīdētajā lēmumā Komisija ir konstatējusi, ka SAS ciestais kaitējums, kas novērtēts vismaz 5 miljardu SEK apmērā, ir lielāks par kopējām garantētajām summām, kas izriet no attiecīgā pasākuma un Dānijas Karalistes iepriekš par labu SAS īstenotā pasākuma, proti, 3 miljardiem SEK. Otrkārt, Komisija skaidri atsaucas uz visu atbalstu, kuru var piešķirt SAS sakarā ar kaitējumu, ko radījusi *Covid-19* pandēmija līdz 2021. gada pirmajam ceturksnim. Zviedrijas Karaliste tādējādi apņēmas pieprasīt no attiecīgā pasākuma izrietošā atbalsta atmaksu, ja tas kopā ar citiem, tostarp ārvalstu iestāžu piešķirtajiem, pārsniegtu SAS faktiski radušos kaitējumu.
- 61 Līdz ar to prasītājai nav pamata apgalvot, ka Komisija nav ņēmusi vērā ne Norvēģijas Karalistes un Dānijas Karalistes piešķirto atbalstu, ne arī atbalstu, kas varētu tikt piešķirts līdz 2021. gada martam.
- 62 Ceturtām kārtām, prasītāja apgalvo, ka Komisija nav ņēmusi vērā konkurences priekšrocību, kas izriet no attiecīgā pasākuma diskriminējošā rakstura.
- 63 Šajā ziņā ir jānorāda – lai novērtētu atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, priekšrocība, kas ar šo atbalstu ir piešķirta tā saņēmējam, neietver iespējamo ekonomisko ieguvumu, ko tas guvis, izmantojot šo priekšrocību. Šāda priekšrocība var nebūt identiska priekšrocībai, kas veido minēto atbalstu, vai pat var nebūt vispār, un šis apstāklis nevar pamatot atšķirīgu šī atbalsta saderības ar iekšējo tirgu vērtējumu (šajā ziņā pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Aer Lingus* un *Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P un C-165/15 P, EU:C:2016:990, 92. punkts).

- 64 Līdz ar to ir jākonstatē, ka Komisija pamatoti ir ņēmusi vērā SAS ar attiecīgo pasākumu sniegto priekšrocību, kā tas izriet no šī sprieduma 52.–58. punkta. Savukārt Komisijai nevar pārnest, ka tā nav noteikusi iespējamo ekonomisko labumu, kas izriet no šīs priekšrocības.
- 65 Šādos apstākļos prasītājam nav pamata pārnest Komisijai, ka tā nav ņēmusi vērā iespējamo konkurences priekšrocību, kas izriet no tās apgalvotā diskriminējošā rakstura.
- 66 Līdz ar to prasītājas otrā pamata otrā daļa un tādēļ minētais pamats kopumā ir jānoraida.

Par trešo pamatu – ka Komisija ir pārkāpusi dažādas tiesību normas Savienības gaisa transporta liberalizācijas jomā

- 67 Prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi nediskriminācijas principu, kā arī pakalpojumu sniegšanas brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību, jo attiecīgais pasākums labvēlīgākus nosacījumus sniedz tikai Zviedrijā reģistrētiem uzņēmumiem.
- 68 Komisija, Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un SAS apstrīd prasītājas argumentāciju.
- 69 Jāatgādina, ka valsts atbalsts, ar kuru tiek pārkāptas Savienības tiesību normas vai vispārējie principi, nevar tikt atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu (spriedums, 2020. gada 22. septembris, Austrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 44. punkts; šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast*, C-390/06, EU:C:2008:224, 50. un 51. punkts).

Par nediskriminācijas principa pārkāpumu

- 70 Nediskriminācijas princips prasa, ka līdzīgas situācijas nevar aplūkot atšķirīgi un dažādas situācijas savukārt nevar aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota (spriedums, 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast*, C-390/06, EU:C:2008:224, 66. punkts; šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2018. gada 5. jūnijs, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, 49. punkts).
- 71 Atšķirīgas situācijas raksturojošie elementi un to salīdzināmais raksturs citastarp ir jānosaka un jānovērtē, ņemot vērā Savienības tiesību akta, ar ko ievieš šo atšķirību, mērķi. Turklāt ir jāņem vērā tās nozares principi un mērķi, uz kuru attiecas šis akts (spriedums, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique* un *Lorraine u.c.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 26. punkts).
- 72 Turklāt jāatgādina, ka samērīguma princips, kas ir viens no vispārīgajiem Savienības tiesību principiem, nozīmē, ka Savienības iestāžu tiesību akti nedrīkst pārsniegt to, kas ir atbilstošs un nepieciešams, lai sasniegtu attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteiktos tiesiski pamatotos mērķus (spriedums, 1984. gada 17. maijs, *Denkavit Nederland*, 15/83, EU:C:1984:183, 25. punkts), ar to saprotot, ka tad, ja ir iespēja izvēlēties starp vairākiem piemērotiem pasākumiem, ir jāizvēlas vismazāk apgrūtināošais un tā radītie traucējumi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem (spriedums, 2019. gada 30. aprīlis, *Itālija/Padome* (Vidusjūras zobenzivju zvejas kvota), C-611/17, EU:C:2019:332, 55. punkts).
- 73 Prasītāja apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir pieļauta diskriminējoša attieksme, kas nav nepieciešama, lai sasniegtu attiecīgā pasākuma mērķi, proti, novērst kaitējumu, ko radījusi *Covid-19* pandēmija. Tā uzskata, ka mērķis saglabāt Zviedrijas savienojamību, kā arī Skandināvijas iekšējo savienojamību, kas arī minēts šajā lēmumā, ir pretrunā LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam. Turklāt šis mērķis un mērķis saglabāt tirgus struktūru nozīmējot, ka ir jāņem vērā citas aviosabiedrības, jo SAS veic mazāk nekā pusi no visiem Zviedrijas iekšzemes un starptautisko pasažieru gaisa pārvadājumiem. Prasītāja turklāt precizē, ka Zviedrijas atbalsta shēma garantē Zviedrijas savienojamību un ka

attiecīgais pasākums rada diskrimināciju par labu SAS salīdzinājumā ar citām aviosabiedrībām, kuras var izmantot minēto shēmu. Visbeidzot mērķis saglabāt Skandināvijas iekšējo savienojamību esot diskriminācija pilsonības dēļ.

- 74 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka prasītāja, attiecīgā pasākuma mērķis – papildus mērķim daļēji kompensēt Covid-19 pandēmijas radīto kaitējumu SAS – nav saglabāt Zviedrijas savienojamību, “Skandināvijas iekšējo savienojamību” vai Zviedrijas ekonomiku.
- 75 Pirmām kārtām, ir jānorāda, ka prasītāja šajā ziņā atsaucas uz apstrīdētā lēmuma 26. punktu. Šis punkts iekļauts iedaļā “Saņēmējs”, kurā ir vienīgi aprakstīts attiecīgā pasākuma labuma guvējs, proti, SAS. Otrām kārtām, no šī lēmuma iedaļas “Pasākuma mērķis” un it īpaši no tās 9. punkta izriet, ka attiecīgā pasākuma mērķis ir vienīgi daļēji kompensēt SAS kaitējumu, kas radies sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu pēc tam, kad Covid-19 pandēmijas kontekstā tika noteikti pārvietošanās ierobežojumi.
- 76 No tā izriet, ka prasītājai nav arī pamata apgalvot, ka attiecīgā pasākuma mērķis ir saglabāt tirgus struktūru. Šajā ziņā, protams, ir jānorāda, ka dokumenta “Pārskats par valsts atbalsta noteikumiem un sabiedrisko pakalpojumu saistībām, kas piemērojami gaisa transporta nozarei Covid-19 uzliesmojuma laikā” pirmajā lappusē Komisija paskaidro, ka “Savienības ekonomikas un patērētāju interesēs dalībvalstīm savi pasākumi ir jāizstrādā nediskriminējošā veidā un tā, lai tiktu saglabātas pirmskrīzes tirgus struktūras un lai pavērtu iespēju ātri atjaunot saimniecisko darbību”. Tomēr, lai gan no konkurences viedokļa var būt vēlams palīdzēt visiem tirgus dalībniekiem, lai novērstu to skaita samazināšanos, ir jāatgādina, kā tas ir norādīts šī sprieduma 25. punktā, ka dalībvalstīm nav pienākuma novērst visu ārkārtējā notikuma radīto kaitējumu atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam un līdz ar to piešķirt atbalstu visiem šo kaitējumu cietušajiem.
- 77 Otrkārt, ir jānorāda, ka individuālais atbalsts, kāds tiek aplūkots šajā lietā, pēc definīcijas labumu dod tikai vienam uzņēmumam, izslēdzot visus citus uzņēmumus, tostarp tos, kas ir ar šī atbalsta saņēmēja situāciju salīdzināmā situācijā. Tādējādi šāds individuāls atbalsts pēc būtības rada atšķirīgu attieksmi vai pat diskrimināciju, kas tomēr ir nesaraujami saistīta ar minētā pasākuma individuālo raksturu. Apgalvojot, kā to dara prasītāja, ka attiecīgais individuālais atbalsts ir pretrunā nediskriminācijas principam, būtībā nozīmētu sistemātiski apšaubīt ikviena individuāla atbalsta saderību ar iekšējo tirgu tikai tā neizbēgami ekskluzīvā – un tādējādi diskriminējošā – rakstura dēļ, lai gan Savienības tiesības ļauj dalībvalstīm piešķirt individuālu atbalstu, ja vien ir izpildīti visi LESD 107. pantā paredzētie nosacījumi.
- 78 Šajā ziņā turklāt šā sprieduma 25. punktā ir norādīts, ka, runājot konkrētāk par LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, dalībvalstīm nav pienākuma novērst visu kaitējumu, ko izraisījuši ārkārtēji notikumi, un līdz ar to piešķirt atbalstu visiem šo kaitējumu cietušajiem.
- 79 Treškārt, ir jānorāda, ka, ņemot vērā šā sprieduma 71. punktā atgādināto judikatūru, prasītāja pamatoti apgalvo, ka visas Zviedrijā darbojošās aviosabiedrības ir ietekmējuši ar Covid-19 pandēmiju saistītie ierobežojumi un ka līdz ar to visām šīm sabiedrībām, tāpat kā SAS, ir radīts kaitējums, kas izriet no lidojumu atcelšanas vai pārplānošanas pēc tam, kad tika ieviesti ar Covid-19 pandēmiju saistītie pārvietošanās ierobežojumi.
- 80 Tomēr, pieņemot, kā to apgalvo prasītāja, ka ar attiecīgo pasākumu ieviestā atšķirīgā attieksme, jo tā ir labvēlīga tikai SAS, var tikt pielīdzināta diskriminācijai, ir jāpārbauda, vai tā ir attaisnota ar likumīgu mērķi un vai tā ir nepieciešama, piemērota un samērīga šī mērķa sasniegšanai (skat. šā sprieduma 70. un 72. punktu). Tāpat, ciktāl prasītāja atsaucas uz LESD 18. panta pirmo daļu, ir jāuzsver, ka saskaņā ar šo tiesību normu ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ Līgumu piemērošanas jomā, “neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus”. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai šī atšķirīgā attieksme ir atļauta, ņemot vērā LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, kas ir apstrīdētā lēmuma juridiskais pamats. Šī pārbaude nozīmē, pirmām kārtām, ka attiecīgā pasākuma mērķim jāatbilst šīs

pēdējās minētās tiesību normas prasībām un, otrām kārtām, ka attiecīgā pasākuma piešķiršanas kārtība, proti, šajā lietā – fakts, ka to saņem tikai SAS, ļauj sasniegt šo mērķi un nepārsniedz tam nepieciešamā robežas.

- 81 Runājot par attiecīgā pasākuma mērķi, prasītāja neapstrīd, ka tāda kaitējuma atlīdzība, kas izriet no aviosabiedrības lidojumu atcelšanas vai pārplānošanas pēc tam, kad tika ieviesti ar *Covid-19* pandēmiju saistītie pārvietošanās ierobežojumi, ļauj novērst šīs pandēmijas radīto kaitējumu. Kā ir norādīts šā sprieduma 20. punktā, prasītāja arī neapstrīd, ka *Covid-19* pandēmija ir ārkārtējs notikums LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē.
- 82 Par attiecīgā pasākuma piešķiršanas kārtību Komisija apstrīdētajā lēmumā ir norādījusi, ka SAS, kuras darbība fokusējas uz Dāniju, Zviedriju un Norvēģiju, veido 67 % no Skandināvijas iekšējās gaisa satiksmes un gandrīz pusi no Zviedrijas iekšējās satiksmes (49,2 %). Prasītāja pati atzīst, ka “tirgus daļa ir pieņemama norāde par aviosabiedrībām radīto kaitējumu”.
- 83 Prasītāja tomēr apgalvo, ka šāds apstāklis neļauj attaisnot atšķirīgo attieksmi, kas izriet no attiecīgā pasākuma. Tā uzskata, ka šī atšķirīgā attieksme nav samērīga, jo ar šo pasākumu SAS tiek piešķirts viss atbalsts, kas paredzēts *Covid-19* pandēmijas radītā kaitējuma novēršanai, lai gan SAS ciestu tikai 35 % no šī kaitējuma.
- 84 Šajā ziņā no apstrīdētā lēmuma izriet, ka SAS, ņemot vērā tās nozīmīgākās tirgus daļas, ar *Covid-19* pandēmiju saistītie ierobežojumi ietekmēja vairāk nekā citas Zviedrijā darbojošās aviosabiedrības. To turklāt apstiprina prasības pieteikuma A.3.2. pielikumā ietvertie dati, no kuriem izriet, ka SAS bija lielākā tirgus daļa Zviedrijā 35 % apmērā un ka šī tirgus daļa bija ievērojami lielāka nekā tās tuvākā konkurenta un prasītājas tirgus daļas, kuriem piederēja tirgus daļas tikai attiecīgi 19 % un 5 % apmērā.
- 85 Turklāt no šā sprieduma 82. punktā minētajiem datiem izriet, ka šie ierobežojumi proporcionāli vairāk skar SAS nekā prasītāju, kura, kā tas izriet no prasības pieteikuma A.3.2. pielikuma, uz Zviedriju un no šīs valsts veica tikai nelielu lidojumu daļu – atšķirībā no SAS, kurai šī daļa ir daudz būtiskāka.
- 86 Līdz ar to ir jākonstatē, ka atšķirīgā attieksme par labu SAS ir piemērota, lai novērstu no šiem ierobežojumiem izrietošo kaitējumu, un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai, atbilstoši pamatojumam, kas jau norādīts šī sprieduma 52.–61. punktā.
- 87 Turklāt prasītāja nav pierādījusi, ka, ņemot vērā attiecīgā pasākuma nelielo apmēru, kas atgādināts šī sprieduma 55. punktā, iepretim SAS radītā kaitējuma novērtējumam, kas atgādināts šī sprieduma 41. punktā, minēto summu sadalot starp visām aviosabiedrībām, kas darbojas Zviedrijā, minētajam pasākumam netiktu atņemta tā lietderīgā iedarbība.
- 88 Visbeidzot, lai gan no apstrīdētā lēmuma patiešām izriet, ka attiecīgais pasākums tika piešķirts SAS, pamatojoties it īpaši uz to, ka tā arī bija tiesīga izmantot Zviedrijas atbalsta shēmu un ka tādējādi tai bija Zviedrijas Karalistes izsniegta licence, ir jānorāda, ka šī pasākuma mērķis ir tikai novērst kaitējumu, kas radies SAS, nevis visām aviosabiedrībām, kuras ir tiesīgas izmantot minēto shēmu. Tā kā ar *Covid-19* pandēmiju saistītie ierobežojumi SAS ietekmēja vairāk nekā visas Zviedrijā darbojošās aviosabiedrības, tostarp tās, kurām ir citas dalībvalsts, nevis Zviedrijas izsniegta licence, ir jāuzskata, ka Zviedrijas atbalsta shēmas atbilstības kritēriji nav pamats apšaubīt apstrīdētā lēmuma tiesiskumu.
- 89 No tā izriet, ka bija pamatoti attiecīgo pasākumu piemērot tikai SAS un ka ar attiecīgo pasākumu nav pārkāpts nediskriminācijas princips.

Par brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības pārkāpumu

- 90 Jāatgādina, ka, pirmkārt, LESD normu par brīvību veikt uzņēmējdarbību mērķis ir nodrošināt uzņēmējā dalībvalstī tādu pašu attieksmi kā pret šīs valsts pilsoņiem un uzņēmumiem (skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Finanzamt Linz*, C-66/14, EU:C:2015:661, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 91 Otrkārt, pakalpojumu sniegšanas brīvībai ir pretrunā piemērot valsts tiesību aktus, kas padara pakalpojumu sniegšanu starp dalībvalstīm grūtāku par pakalpojumu sniegšanu tikai vienas dalībvalsts teritorijā, neatkarīgi no tā, vai pastāv diskriminācija pilsonības vai dzīvesvietas dēļ (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2003. gada 6. februāris, *Stylianakis*, C-92/01, EU:C:2003:72, 25. punkts). Tomēr ir jākonstatē, ka saskaņā ar LESD 58. panta 1. punktu pakalpojumu sniegšanas brīvību transporta jomā reglamentē noteikumi, kas izklāstīti sadaļā par transportu, proti, LESD VI sadaļā. Tātad primārajās tiesībās pakalpojumu sniegšanas brīvība transporta jomā ir pakļauta īpašam juridiskajam režīmam (spriedums, 2014. gada 18. marts, *International Jet Management*, C-628/11, EU:C:2014:171, 36. punkts). Līdz ar to LESD 56. pants, kurā nostiprināta pakalpojumu sniegšanas brīvība, kā tāds nav piemērojams gaisa pārvadājumu jomai (spriedums, 2011. gada 25. janvāris, *Neukirchinger*, C-382/08, EU:C:2011:27, 22. punkts).
- 92 Līdz ar to gaisa pārvadājumu pakalpojumu liberalizācijas pasākumus var piemērot, tikai pamatojoties uz LESD 100. panta 2. punktu (spriedums, 2014. gada 18. marts, *International Jet Management*, C-628/11, EU:C:2014:171, 38. punkts). Kā pamatoti norāda prasītāja, Savienības likumdevējs ir pieņēmis Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1008/2008 (2008. gada 24. septembris) par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā (OV 2008, L 293, 3. lpp.), pamatojoties uz šo tiesību normu, kuras mērķis tieši ir noteikt pakalpojumu sniegšanas brīvības principa piemērošanas nosacījumus gaisa pārvadājumu nozarē (pēc analogijas skat. spriedumu, 2003. gada 6. februāris, *Stylianakis*, C-92/01, EU:C:2003:72, 23. un 24. punkts).
- 93 Šajā lietā ir jānorāda – prasītāja būtībā apgalvo, ka attiecīgais pasākums ir brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums tā diskriminējošā rakstura dēļ.
- 94 Lai gan attiecīgais pasākums tik tiešām attiecas uz individuālu atbalstu, no kura labumu gūst tikai SAS, prasītāja nepierāda, kādā veidā šis ekskluzīvais raksturs varētu to atturēt veikt uzņēmējdarbību Zviedrijā vai sniegt [gaisa pārvadājumu] pakalpojumus no šīs valsts un uz to. Prasītāja tostarp nav identificējusi faktiskos vai tiesiskos apstākļus, kas liecinātu, ka šim pasākumam ir ierobežojoša ietekme, kas pārsniedz iemeslu atsaukties uz LESD 107. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu, bet kura, kā tika nospriests šā sprieduma 70.–89. punktā, tomēr ir nepieciešama un samērīga, lai novērstu tāda ārkārtēja notikuma kā *Covid-19* pandēmija SAS radīto kaitējumu, atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta prasībām.
- 95 Līdz ar to attiecīgais pasākums nevar būt šķērslis brīvībai veikt uzņēmējdarbību vai pakalpojumu sniegšanas brīvībai. No tā izriet, ka prasītājai nav pamata pārnest Komisijai, ka tā nav pārbaudījusi šī pasākuma saderību ar brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību.
- 96 Šādos apstākļos prasītājas izvirzītais trešais pamats ir jānoraida.

Par ceturto pamatu – ka Komisija ir pārkāpusi prasītājas procesuālās tiesības, atsakoties sākt formālo izmeklēšanas procedūru, neraugoties uz nopietnām grūtībām

- 97 Prasītāja apgalvo, ka Komisijas veiktā pārbaude nebija pietiekama, it īpaši par attiecīgā pasākuma samērīgumu, kā arī tā saderību ar nediskriminācijas principu un pakalpojumu sniegšanas brīvības un brīvības veikt uzņēmējdarbību principiem. Šīs pārbaudes nepietiekamība liecinot par nopietnu grūtību pastāvēšanu, kuru dēļ Komisijai vajadzēja sākt formālo izmeklēšanas procedūru un ļaut prasītājai iesniegt apsvērumus un tādējādi ietekmēt minēto pārbaudi.
- 98 Komisija, Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un SAS apstrīd prasītājas argumentāciju.
- 99 Jānorāda, kā to būtībā darījusi Komisija, ka prasītājas izvirzītajam ceturtajam pamatam patiesībā ir pakārtots raksturs gadījumam, ja Vispārējā tiesa nebūtu pārbaudījusi paša atbalsta novērtējuma pamatotību. Proti, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka šāda pamata mērķis ir ļaut atzīt, ka ieinteresētā persona šajā statusā drīkst celt prasību atbilstoši LESD 263. pantam, kas citādi tiktu atteikts (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 24. maijs, Komisija/Kronoply un Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 48. punkts, un 2011. gada 27. oktobris, Austrija/Scheucher-Fleisch u.c., C-47/10 P, EU:C:2011:698, 44. punkts). Taču Vispārējā tiesa ir izvērtējusi trīs pirmos prasības pamatus, kuri attiecas uz paša atbalsta novērtējuma pamatotību, un tādējādi šādam pamatam vairs nav apgalvotā mērķa.
- 100 Turklāt ir jākonstatē, ka šim pamatam nav autonoma saturs. Proti, šāda pamata ietvaros prasītājs nolūkā saglabāt tiesības, kādas tam piešķirtas formālajā izmeklēšanas procedūrā, var atsaukties tikai uz tādiem iemesliem, kas var pierādīt, ka tās informācijas un elementu vērtējumam, kuri bija vai varēja būt Komisijas rīcībā paziņotā pasākuma sākotnējās pārbaudes posmā, bija jāraisa šaubas par šī pasākuma saderīgumu ar iekšējo tirgu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 22. decembris, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, 81. punkts; 2009. gada 9. jūlijs, 3F/Komisija, C-319/07 P, EU:C:2009:435, 35. punkts, un 2011. gada 24. maijs, Komisija/Kronoply un Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 59. punkts), kā, piemēram, Komisijas sākotnējās pārbaudes ietvaros veiktās pārbaudes nepilnīgums vai nepietiekamība vai sūdzības no trešām personām. Tomēr ir jānorāda, ka ceturtajā pamatā kodolīgi ir pārņemti pirmajā, otrajā un trešajā pamatā izvirzītie argumenti, nesniedzot īpašus pierādījumus par iespējamām nopietnām grūtībām.
- 101 Šo iemeslu dēļ ir jākonstatē – tā kā Vispārējā tiesa ir izvērtējusi minētos pamatus pēc būtības, šī pamata pamatotība nav jāpārbauda.

Par piekto pamatu – ka Komisija ir pārkāpusi LESD 296. panta otro daļu

- 102 Prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi LESD 296. panta otro daļu, jo tā nav novērtējusi SAS piešķirto konkurences priekšrocību, nav paskaidrojusi, kādā veidā tā bija noteikusi attiecīgā pasākuma apmēru, nav novērtējusi Covid-19 pandēmijas radīto kaitējumu, nav pārbaudījusi, vai šis pasākums atbilst nediskriminācijas principam, kā arī pakalpojumu sniegšanas brīvības un brīvības veikt uzņēmējdarbību principiem un nav ņēmusi vērā faktu, ka šis pasākums ir pakārtots Zviedrijas atbalsta shēmai, un nav pārbaudījusi, vai minētais pasākums ir saderīgs ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Tādējādi Komisijas argumentācijas vai nu neesot vispār, vai tā esot tautoloģija, vai arī tā esot pretrunīga.
- 103 Tiesas sēdē prasītāja būtībā piebilda, ka ārkārtējs notikums LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, par kuru ir runa šajā lietā, apstrīdētajā lēmumā nav skaidri identificēts. Tā apgalvoja, ka apstrīdētā lēmuma 9. punktā ir atsauce uz pārvietošanās ierobežojumiem, kuri esot atcelti 2020. gada jūnija vidū, lai gan šī lēmuma 29. punktā ir atsauce uz Covid-19 pandēmiju kopumā, un ka tajā bija

paredzēts kaitējums, kas materializēsies līdz 2021. gada martam. Visbeidzot tā precizē, ka Komisija papildus tam, ka tā nav izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, neesot ievērojusi būtisku formas prasību.

104 Komisija, Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un SAS apstrīd prasītājas argumentāciju.

105 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LESD 296. pantā prasītais pamatojums ir būtiska formāla prasība (spriedums, 2015. gada 18. jūnijs, *Ipatau/Padome*, C-535/14 P, EU:C:2015:407, 37. punkts) un tam ir jābūt pielāgotam attiecīgā akta būtībai, un tam nepārprotami un viennozīmīgi jāatspoguļo iestādes – akta autores – argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām noskaidrot pieņemtā akta pamatojumu un kompetentajai tiesai – veikt pārbaudi. Tādējādi prasība norādīt pamatojumu ir jāvērtē atkarībā no konkrētās lietas apstākļiem, it īpaši, ņemot vērā tiesību akta saturu, izvirzītā pamatojuma būtību un interesi, kāda tiesību akta adresātiem vai citām personām, kuras tas skar tieši un individuāli, var būt attiecībā uz paskaidrojumu saņemšanu. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un juridiskie apstākļi, jo jautājums par to, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šā tiesību akta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visu attiecīgo jomu regulējošo tiesību normu kopumu (spriedumi, 1998. gada 2. aprīlis, *Komisija/Sytraval un Brink's France*, C-367/95 P, EU:C:1998:154, 63. punkts; 2004. gada 22. jūnijs, *Portugāle/Komisija*, C-42/01, EU:C:2004:379, 66. punkts, un 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast*, C-390/06, EU:C:2008:224, 79. punkts).

106 Šajā gadījumā, runājot par attiecīgā akta raksturu, apstrīdētais lēmums tika pieņemts LESD 108. panta 3. punktā paredzētās atbalsta pārbaudes iepriekšējas izskatīšanas stadijas beigās, kuras vienīgais mērķis ir ļaut Komisijai formulēt savu pirmo nostāju par attiecīgā atbalsta daļēju vai pilnīgu saderību, nesākot minētā panta 2. punktā paredzēto formālo pārbaudes procedūru, kuras mērķis savukārt ir ļaut Komisijai iegūt pilnīgu informāciju par šo atbalstu.

107 Šādā lēmumā, kas ir pieņemts īsā termiņā, tikai ir jāizklāsta iemesli, kuru dēļ Komisija uzskata, ka tai nav būtisku grūtību novērtēt attiecīgā atbalsta saderīgumu ar iekšējo tirgu (spriedums, 2008. gada 22. decembris, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 65. punkts).

108 Šajā ziņā, pirmkārt, attiecībā uz konkurences priekšrocības vērtību un atbalsta apmēru ir jānorāda, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir paskaidrojusi, ka Zviedrijas Karaliste nevarēja noteikt attiecīgā pasākuma apmēru, jo SAS šī lēmuma pieņemšanas dienā vēl nebija vedusi sarunas par atjaunojamu kredītlīniju, izmantojot šo pasākumu. Tomēr tā aplēsa likmi, kas tai tiktu piemērota, ja nebūtu minētā pasākuma, kā minēts šī sprieduma 55. punktā. Turklāt tā izvērtēja šī pasākuma saderību ar iekšējo tirgu, ņemot vērā tā nominālvērtību.

109 Turklāt, ciktāl prasītāja atsauca uz konkurences priekšrocību, kas izriet no attiecīgā pasākuma diskriminējošā rakstura, pietiek konstatēt, ka tas izriet no šī sprieduma 64. punkta, ka Komisijai nebija jāņem vērā šāda priekšrocība, lai novērtētu šī pasākuma saderību ar iekšējo tirgu, un līdz ar to tai tas nebija jānorāda arī apstrīdētajā lēmumā.

110 Visbeidzot Komisija, pirmām kārtām, novērtēja SAS ciesto kaitējumu 5 līdz 15 miljardu SEK apmērā un, otrām kārtām, norādīja šī sprieduma 45. punktā atgādinātos apstākļus, kas Zviedrijas Karalistei esot jāņem vērā, aprēķinot šo kaitējumu.

111 Otrkārt, runājot par nediskriminācijas principu un pakalpojumu sniegšanas brīvības un brīvības veikt uzņēmējdarbību principiem, gan ir jāatgādina, ka tad, ja akta sniegtā labuma saņēmēji, no vienas puses, un pārējie izslēgtie komersanti, no otras puses, ir salīdzināmā situācijā, Savienības iestādei, kas ir akta autore, ir pienākums konkrētā pamatojumā norādīt iemeslu, kādēļ šādi ieviestā atšķirīgā attieksme ir objektīvi attaisnota (spriedums, 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast*, C-390/06,

EU:C:2008:224, 82. punkts). Tomēr šajā lietā ir jākonstatē, ka apstrīdētajā lēmumā ir elementi, kas ir atgādināti šī sprieduma 82. punktā, kuri ļauj saprast, kādēļ Komisija uzskatīja, ka ir attaisnojams tas, ka SAS ir vienīgā, kas var izmantot attiecīgo pasākumu.

- 112 Treškārt, runājot par attiecīgā pasākuma saderību ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, pietiek konstatēt, ka šis pasākums ir ticis atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Apstrīdētais lēmums nebūtu pietiekami pamatots vienīgi tad, ja Komisijai būtu bijis jāpiemēro LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts (šajā nozīmē un pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 8. marts, *Viasat Broadcasting UK*/Komisija, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 45. punkts), tomēr tas, kā norādīts šī sprieduma 34. punktā, šajā gadījumā tā nebija.
- 113 Ceturtkārt, attiecībā uz ārkārtējo notikumu, par kuru ir runa šajā lietā, ir jānorāda, kā tas ir minēts šī sprieduma 20. punktā un kā izriet no apstrīdētā lēmuma 53.–58. punkta, ka Komisija uzskatīja, ka *Covid-19* pandēmija ir šāds notikums.
- 114 Turklāt, lai gan apstrīdētā lēmuma 3. punktā patiešām ir norādīts, ka Zviedrijas iestāžu ieteikums izvairīties no nebūtiskas pārvietošanās būs piemērojams “vismaz līdz 2020. gada 15. jūnijam”, ir jāuzsver, ka attiecīgā pasākuma mērķis, kas minēts šī lēmuma 9. punktā, ir daļēji atildzināt SAS kaitējumu, kurš radies sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu pēc tam, kad *Covid-19* pandēmijas kontekstā tika noteikti pārvietošanās ierobežojumi, šos ierobežojumus precīzi neidentificējot. Līdz ar to no apstrīdētā lēmuma neizriet, ka SAS ciestais kaitējums nevarētu izrietēt arī no ierobežojumiem, kurus turpinātu piemērot vai kurus pieņemtu pēc Zviedrijas iestāžu ieteikuma atcelšanas, kurš, kā turklāt skaidri izriet no šī lēmuma 3. punkta, varētu būt piemērojams arī pēc 2020. gada 15. jūnija. Tādēļ ir jānorāda, ka nebija pretrunu vienlaikus uzskatīt, ka SAS ciestais kaitējums izriet no pārvietošanās ierobežojumiem *Covid-19* pandēmijas kontekstā un ka šis kaitējums var materializēties pēc 2020. gada 15. jūnija un līdz 2021. gadam.
- 115 No tā izriet, ka apstrīdētais lēmums ir pietiekami pamatots un līdz ar to prasītājas piektais pamats ir jānoraida.
- 116 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka prasība tādējādi ir jānoraida pilnībā un nav vajadzības lemt par tās pieņemamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 117 Atbilstoši Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež segt savus, kā arī atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus atbilstoši pēdējās minētās prasījumiem, tostarp tos, kas ir saistīti ar lūgumu par konfidencialitātes ievērošanu.
- 118 Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste saskaņā ar Reglamenta 138. panta 1. punktu sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.
- 119 SAS atbilstoši Reglamenta 138. panta 3. punktam sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (desmitā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

1) Prasību noraidīt.

- 2) *Ryanair DAC* sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus, tostarp izdevumus saistībā ar lūgumu par konfidencialitātes ievērošanu.
- 3) Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un *SAS AB* sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

Van der Woude

Kornezov

Buttigieg

Kowalik-Bańczyk

Hesse

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2021. gada 14. aprīli.

[Paraksti]